

Oppgave 1 (55 %)

Fra arbeidskravet kjenner du igjen bedriften fra Halden som har spesialisert seg på jogge- og fritidsdressene ALFA og BETA (oppgaven er løsbar for alle, også de som ikke har levert årets arbeidskrav). Nedenfor finner du alle opplysninger du trenger for å løse problemstillingene:

Del 1 (du kan fortsette med del 2 selv om du ikke skulle få til del 1)

Avdelingen fører standardkostregnskap etter selvkostmetoden. Budsjettet og kalkyler er basert på produksjon og salg av 2 400 dresser av typen ALFA og 3 000 dresser av typen BETA i et normalår.

Avdelingen i Halden har tre kostnadssteder:

Kostnadssted	Aktivitetsmål
Tilvirkningsavdeling 1 (T-1)	Direkte arbeidstimer i avdelingen
Tilvirkningsavdeling 2 (T-2)	Direkte arbeidstimer i avdelingen
Administrasjon	Antall solgte enheter

Det brukes to forskjellige typer stoffer til de to dressene. Til ALFA brukes material A. Standardpris per meter er kr 80. Til BETA brukes material B. Standardpris av dette stoffet er kr 50 per meter.

Kalkylene for en ferdig produsert og solgt enhet så slik ut:

Standardkalkyle Alfa

Direkte materialer A: 2,5 m à kr 80 =	200
Direkte lønn i T-1: ½ time à kr 240 =	120
Direkte lønn i T-2: 1 time à kr 240 =	240
<i>Indirekte kostnader</i>	
T-1 fast: ½ time à kr 102 =	51
T-1 variabel: ½ time à kr 18 =	9
T-2 fast: 1 time à kr 54 =	54
T-2 variabel: 1 time à kr 6 =	6
<hr/>	
Tilvirkningskost	680
Administrasjon	200
<hr/>	
Selvkost	880

Standardkalkyle Beta

Direkte materialer B: 2,5 m à kr 50 =	125
Direkte lønn i T-1: $\frac{1}{3}$ time à kr 240 =	80
Direkte lønn i T-2: $\frac{3}{4}$ time à kr 240 =	180
<i>Indirekte kostnader</i>	
T-1 fast: $\frac{1}{3}$ time à kr 102 =	34
T-1 variabel: $\frac{1}{3}$ time à kr 18 =	6
T-2 fast: $\frac{3}{4}$ time à kr 54 =	40,5
T-2 variabel: $\frac{3}{4}$ time à kr 6 =	4,5
<hr/>	
Tilvirkningskost	470
Administrasjon	200
<hr/>	
Selvkost	670

Varer i arbeid (ViA) er ferdigbehandlet i avdeling T-1, men bare kommet halvveis gjennom T-2. Både material A og material B settes inn **straks** produksjonen starter.

- a) Sett opp standardkalkylen og beregn tilvirkningskost for en enhet **vare i arbeid ALFA** etter selvkostmetoden.

Fra regnskapet for januar 2019 fikk vi følgende informasjon:

1		Ferdigprodusert	Solgt
	ALFA	260	250 dresser à kr 1 000
	BETA	300	250 dresser à kr 750

- 2 Beholdning av varer i arbeid

	1.1.	31.1.
ALFA	40	50
BETA	20	50

- b) Beregn M_s (mengde standard) for material A.
 c) Beregn T_s (tid standard) for T-1.
 d) Beregn T_s (tid standard) for T-2.

Del 2 (denne delen er løsbar selv om du ikke fikk til del 1)

Vi forflytter oss noen måneder og befinner oss nå i april 2019. Det viser seg at material B inneholder et helseskadelig stoff. Bedriften la derfor ned produksjonen av BETA inntil videre og produserte og solgte kun ALFA i april.

De virkelige kostnadene for april finner du i vedlegg 2.

Kalkylen for en ferdigvare ALFA finner du ovenfor. Forutsett at tilvirkningskost for en enhet vare i arbeid ALFA er kr 530 og bruk denne verdien uansett hva du beregnet den til å være i del 1 ovenfor.

Andre opplysninger om den aktuelle perioden (april):

M_s (mengde standard) material A 775 kg

T_s (tid standard) T-1: 155 timer

T_s (tid standard) T-2: 305 timer

Enheter satt i tilvirkning 310 stk.

Enheter ferdigprodusert 300 stk.

Enheter ALFA solgt 350 stk til kr 1 000 per enhet

Du skal besvare spørsmålene nedenfor uten å sette opp et komplett regnskap (men du bør ta en titt på vedlegg 2 for å være sikker på hvilket tall det spørres om i spørsmålene nedenfor). «Periodens tilvirkningskost» er kr 209 300 (se vedlegg 2)

Følgende spørsmål er knyttet til standardkost i april:

- e) Hva er kroneverdien av lagerendring «varer i arbeid»?
- f) Hva bli «tilvirkningskost ferdigvarer»?
- g) Hva er kroneverdien av lagerendring «ferdige varer»?
- h) Hva bli «periodens tilvirkningskost solgte varer»?
- i) Hva bli «selvkost»?

Forutsett at mengde virkelig M_v for material A har vært 800 kg i april. Oppsett av materialregnskapet finner du nedenfor:

Materialregnskap A - avviksanalyse

Standard- kostnader (1)	Virkelig kostn. vurdert til P_s (2)	Virkelige kostnader (3)	Mengdeavvik (1-2)	Prisavvik (2-3)
$P_s * M_s$	$P_s * M_v$	$P_v * M_v$		
		66 500		

- j) Beregn «standardkostnaden» (1) og «virkelig kostnad vurdert til P_S» (2) i tabellen ovenfor.
- k) Fastsett mengdeavvik og prisavvik i kroner og kommenter mulige årsaker til disse avvikene.

Nedenfor finner du lønnsregnskapet til T-1 for april:

Lønnsregnskap T1 - avviksanalyse

Standard- kostnader (1)	Virkelig kostn. vurdert til L _s (2)	Virkelige kostnader (3)	Tidsavvik (1-2)	Lønnsats- avvik (2-3)
L _s *T _s	L _s *T _v	L _v *T _v		
37 200	40 000	?	-2 800	?
			?	

- l) Kommenter mulige årsaker til tidsavviket på kr -2 800.
- m) Beregn lønnsatsavviket og kommenter mulige årsaker til dette avviket.
- Nærmere analyser av driftsregnskapet for akkurat april viser at det er store negative dekningsdifferanser i de faste kostnadene. Det betyr at for eksempel standardkost som er beregnet for administrasjonsavdelingen er vesentlig lavere enn de virkelige kostnadene i april. De virkelige faste kostnadene i administrasjonsavdelingen er for øvrig ganske like det de har vært de siste månedene dette året.
- n) Hva kan årsaken(e) være til dette store negative avviket i de faste indirekte kostnadene i akkurat april? Bruk maksimalt 50 ord og 5 minutter på dette delspørsmålet.

Oppgave 2 (45 %) Fra eksamen H 2017

Dette er oppgaven som har vært gitt tidligere (derfor «gamle» datoer).

Med utgangspunkt i balanseprognosen og momentene nedenfor skal du utarbeide:

- Resultatbudsjett for januar 2018
- Likviditetsbudsjett for januar 2018
- Enkelte balanseposter per 31.1.2018

En bedrift har beregnet følgende balanseprognose per 31.12.2017 (beløp er oppgitt i hele tusen kroner):

Balanseprognose per 31.12.2017			
Anleggsmidler	2 400	450	Aksjekapital
Varelager	525	392	Annen egenkapital
Kundefordringer	1 200	1 000	Langsiktig gjeld
Kontanter/bank	15	555	Kassekreditt
		850	Leverandørgjeld
		510	Skyldig MVA
		100	Skyldig/påløpt AGA
		278	Skyldig feriepenger
		5	Skyldig renter
Sum eiendeler	4 140	4 140	Sum EK og gjeld

(AGA = arbeidsgiveravgift)

Følgende budsjettforutsetninger for januar måned er gitt:

- Alt salg er på kreditt. Salgsinntekter på kr 2 000 som vil skje jevnt igjennom måneden. Kredittiden er i gjennomsnitt på 10 dager. I gjennomsnitt betaler kundene 5 dager for sent. Det beregnes 25 % utgående MVA på alt salg.
- Alt varekjøp er på kreditt. Effektiv kredittid er i gjennomsnitt 20 dager. Avansen utgjør i gjennomsnitt 60 % av varekostnaden. Det budsjetteres et varelager på kr 475 per 31.1.2018. På alt varekjøp er den inngående MVA på 25 %.
- Skyldig arbeidsgiveravgift på kr 60 skal betales 15.1.2018.
- Lønnsutgiftene til utbetaling i januar er budsjettert til kr 200. Utbetalingen finner sted samme måned som kostnaden oppstår. Av lønnsutgiftene avsettes det 12 % til feriepenger. Både av lønn og feriepenger avsettes det 14 % til arbeidsgiveravgift.
- Alle anleggsmidler, både nye og gamle, avskrives over fem år. Anleggsmidlene hadde per 1.1.2018 en anskaffelsesverdi på kr 3 000.

Det budsjetteres med investeringer på kr 300 eksklusive MVA som vil skje helt i begynnelsen av januar. Investeringen betales ved anskaffelsen.
- Andre driftskostnader for januar budsjetteres til kr 320 (eksklusive MVA). Alle disse driftskostnadene er avgiftspliktige. Utbetalingen finner sted samme måned som kostnaden oppstår.
- Skyldig MVA for siste termin forrige år skal betales 10.2.2018.
- Langsiktig gjeld avdras med kr 30 per kvartal. Renten på langsiktig gjeld utgjør 3 % per år. Per 31.1.2018 skal det kvartalsvise avdraget og etterskuddsrenter betales.

9 Det er innvilget en kassekreditt på kr 800. Renter og provisjon på kassekredittkontoen er beregnet til å være kr. 6 per kvartal. Renter og provisjon belastes kassekredittkontoen i slutten av 1. kvartal.

10 Man ønsker å opprettholde beholdningen av kontanter/bank på dagens nivå per 31/1.

11 Det skal ikke beregnes skattekostnad.

Når du besvarer del 1 og 2 nedenfor SKAL du markere til hvilken deloppgave (a) til og med t) du besvarer.

Det betyr at du for eksempel i del 1 ikke bare skal sette opp resultatbudsjett, men også markere tydelig i oppsettet a) til i) slik at det ikke er tvil ved sensuren hva som er svaret på a), b) osv.

Du kan IKKE forvente å få poeng dersom svarene dine IKKE er markert med a) til og med t)

Del 1

Du skal sette opp et resultatbudsjett for januar 2018 som minimum inneholder beregninger av

- a) Salgsinntekt
- b) Varekostnad
- c) Avanse
- d) Kostnader knyttet til arbeidskraft (lønn, feriepengene og arbeidsgiveravgift)
- e) Avskrivninger
- f) Andre driftskostnader
- g) Driftsresultat
- h) Finanskostnader
- i) Budsjettert resultat før skatt for januar

Del 2

Du skal sette opp et likviditetsbudsjett for januar 2018 som minimum skal vise følgende elementer:

- j) Innbetalinger fra kunder
- k) Utbetalinger til leverandører
- l) Utbetalinger knyttet til lønn
- m) Andre utbetalinger
- n) Likviditetsreserve per 1/1
- o) Likviditetsreserve per 31/1
- p) Gi en kort kommentar til likviditetsutviklingen

Del 3

Du skal beregne følgende balanseposter per 31/1 2018

- q) Kundefordringer
- r) Leverandørgjeld
- s) Skyldig MVA
- t) Kassekreditt (forutsatt at kontanter / bank er på samme størrelse som per 1/1-2018)

Del 4

Bedriften har jo budsjettert med en omsetning på kr 2 000 i januar. Foreta en beregning som viser hva dekningspunktomsetning og risikomargin vil være for januar (bruk maksimalt 10 minutter på dette. Ta forutsetninger ved behov).

Vedlegg 2 Utdrag fra standardkostregnskapet for april 2019

	Alfa			Virkelig kostnad	Avvik dir. kostnader
	Standard				
	Mengde	Sats	Kostnad		
Salgsinntekter	350	1 000	350 000	350 000	
Direkte materialer A				66 500	
Direkte lønn T-1				36 000	
Direkte lønn T-2				75 500	
<i>Ind. tilvirkningskostnader</i>					Dekn.diff
Tilvirkningsavdeling 1 fast				22 000	
Tilvirkningsavdeling 1 variabel				2 900	
Tilvirkningsavdeling 2 fast				20 500	
Tilvirkningsavdeling 2 variabel				1 730	
Periodens tilvirkningskost			209 300		
Beh.økning varer i arbeid			e)		
Tilvirkningskost ferdigvarer			f)		
Beh. endring ferdigvarer			g)		
Tilvirkningskost solgte varer			h)		
Administrasjon				88 500	
Selvkost solgte varer			i)		
Produktresultat					
Sum avvik direkte kostnader					
Sum dekningsdifferanse					
Produksjonsresultat					

Aktuelle formler og definisjoner i driftsregnskap

Arbeidskapital	eller	Omløpsmidler minus kortsiktig gjeld Langsiktig finansiering minus anleggsmidler
Bruttofortjeneste (Avanse)		Differansen mellom salgsinntekter (ekskl. mva) og varekostnaden (vareforbruket). Bruttofortjeneste regnes normalt i prosent av salgsinntekten, mens avansen regnes i prosent av inntakskost (varekostnaden)
Dekningsgrad		$\frac{\text{Totalt dekningsbi drag} \times 100}{\text{Driftsinntekter}}$
	eller	$\frac{\text{Dekningsbi drag per enhet} \times 100}{\text{Pris per enhet (ekskl. mva)}}$
Dekningspunktomsætning		Se nullpunktomsætning
Egenkapitalprosent		$\frac{\text{Egenkapital} \times 100}{\text{Totalkapital}}$
Egenkapitalrentabilitet før skatt		$\frac{\text{Ordinært resultat før skatt} \times 100}{\text{Gjennomsnittlig egenkapital}}$
Egenkapitalrentabilitet etter skatt		$\frac{\text{Årsresultat} \times 100}{\text{Gjennomsnittlig egenkapital}}$
Inntektsavvik		$S_v * d_v - S * d$
Som kan splittes opp slik:		$S_v(d_v - d) + d(S_v - S)$
Salgsprisavvik		$S_v(d_v - d)$
<i>eller</i>		$S_v(p_v - p)$
Salgsvolumavvik		$d(S_v - S)$

Symbolene betyr:

S_v	Virkelig salgsvolum
S	Budsjettert salgsvolum
d_v	Virkelig dekningsbidrag per enhet
p_v	Virkelig pris
d	Budsjettert dekningsbidrag per enhet
p	Budsjettert pris

$$\text{Nullpunktoms\text{etning}} = \frac{\text{Faste kostnader} \times 100}{\text{Dekningsgr ad}}$$

Forteller hvor stor omsetningen ekskl. mva må være for at samtlige kostnader skal bli dekket.

$$\text{Risikomargin} = \text{Sikkerhetsmargin} = \frac{\text{Virkelig driftsinntekt minus Nullpunktoms\text{etning}}{\text{Virkelig driftsinntekt}}$$

Regnes i prosent av virkelige driftsinntekter

Totalkapitalens avkastning

Ordinært resultat før skatt + finanskostnader

eller

Driftsresultat + finansinntekter

$$\text{Totalkapitalens rentabilitet} = \frac{\text{Totalkapit alens avkastning} \times 100}{\text{Gjennomsni ttlig totalkapi tal}}$$

Avkastningen er definert ovenfor